

Siyasal Katılım Düzeyleri Üzerine Bir Karşılaştırma: İzmir-Bayburt Örneği¹

Özgür Arat²

İsmail Dursunoğlu³

Siyasal Katılım Düzeyleri Üzerine Bir Karşılaştırma: İzmir-Bayburt Örneği	A Comparison on Political Participation Levels: İzmir-Bayburt Example
<p>Öz</p> <p>Siyasal katılım, bireylerin siyasal alanı belirlemek ve etkilemek amacıyla gerçekleştirdikleri eylemlerdir. Bu kapsamda İzmir ile Bayburt illerinin siyasal katılım düzeyleri karşılaştırılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında demografik bilgi formu ve demokratik katılım ölçeğinin siyasal katılım boyutu kullanılmıştır. İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan katılımcıların siyasal katılım düzeyleri karşılaştırıldığında tüm alt boyutlarda ve toplam siyasal katılımda İzmir ili lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Çalışmada, siyasal katılımı etkileyen faktörlerin derinlemesine araştırılması önerilmektedir.</p>	<p>Abstract</p> <p>This study focuses on political participation levels. Political participation is the actions taken by individuals to determine and influence the political arena. In this context, the political participation levels of İzmir and Bayburt provinces were compared. Quantitative research method was applied in the study. Demographic information form and political participation dimension of democratic participation scale were used in data collection. When the political participation levels of participants living in İzmir and Bayburt provinces were compared, a significant difference was determined in favor of İzmir province in all sub-dimensions and total political participation. The study recommends in-depth investigation of the factors affecting political participation.</p>
<p>Anahtar Kelimeler: Siyasal Katılım, Demokrasi, İzmir, Bayburt</p>	<p>Keywords: Political Participation, Democracy, İzmir, Bayburt</p>
<p>JEL Kodları: H83</p>	<p>JEL Codes: H83</p>

<p>Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı</p>	<p>Bu çalışma 11.08.2023 tarih ve 253 sayılı Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurul Kararı ile bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.</p>
<p>Yazarların Makaleye Olan Katkıları</p>	<p>Yazar 1'in makaleye katkısı %50, Yazar 2'nin makaleye katkısı %50'dir.</p>
<p>Çıkar Beyanı</p>	<p>Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.</p>

¹Bu çalışma Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. İsmail Dursunoğlu danışmanlığında Özgür Arat tarafından "Siyasal Katılma Düzeyleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma: İzmir-Bayburt Örneği" başlığı ile tamamlanarak 27.06.2024 tarihinde savunulan yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

²YL Öğr., Bayburt Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ozgr__arat@hotmail.com .

³Doç.Dr., Bayburt Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, idursunoglu@bayburt.edu.tr .

e-ISSN: 1306-6293/© 2025 The Author(s). Published by Eskişehir Osmangazi University Journal of Economics and Administrative Sciences. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

1. Giriş

İnsanlar tarihsel süreçten bugüne yönetenlerin alacağı kararları etkileme amacı taşımış, siyasal alana yönelik katılımı bulmuşlardır. Şüphesiz bu katılımların varlığı, görünürlüğü ve etki düzeyi yönetim anlayışlarına göre değişiklik göstermiştir. Tam manasıyla ve etkili şekilde siyasal katılım için demokrasiler emsalsiz bir imkân sağlamıştır. Ancak günümüzde toplumların gelişmesi için sadece demokrasinin varlığı yetersizdir, aynı zamanda devletin ve toplumun eş zamanlı olarak gelişmesi gerekmektedir. Bu tür bir ortamda, gelişmiş devletler ve kuvvetli kamu kurumları, vatandaşların devlete, hükümete ve kurumlara olan güvenini artırarak siyasal katılımı teşvik eder. Devletlerin büyüüp gelişmesinin en temel yolu, toplumların ve devletin kamu kurumlarıyla birlikte denge mekanizmaları oluşturarak güçlenmesidir (Acemoğlu ve Robnson, 2023).

Siyasal katılımı etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Siyasal katılımı etkileyen faktörler, sosyal bilimler alanında derinlemesine incelenen karmaşık unsurlardır. Bireylerin siyasal katılım düzeyi genellikle sosyo-ekonomik durumlarıyla ilişkilidir; eğitim düzeyi, gelir seviyesi ve iş güvencesi gibi faktörler, bu katılımı şekillendirir. Ayrıca, toplumun siyasi katılıma yönelik normları ve değerleri, bireylerin siyasal tutumlarını belirleyebilir. Siyasi bilgiye erişim imkânı, siyasi iletişim kanallarının açık olması, seçim sistemleri, siyasi parti yapıları vb. hususlar siyasal katılımı durumunu etkilemektedir. Bununla birlikte, siyasal ortamın istikrarı, hukukun üstünlüğü ve siyasi güven gibi faktörler de bireylerin siyasal katılımını şekillendirir. Bu faktörler, siyasal katılımın karmaşıklığını yansıtan önemli bileşenlerdir ve bir arada değerlendirildiklerinde siyasal katılımın dinamiklerini daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Siyasal katılımı etkileyen başlıca faktörler; yaş, cinsiyet, gelir durumu, meslek, yaşadığı yer, eğitim düzeyleri vd. olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmada siyasal katılım ile ilişkili değişkenler belirlenerek son yıllardaki seçim sonuçları da dikkate alınarak tespiti yapılan zıt ideolojik görüşlerin ve kültürlerin ağırlıkta olduğu İzmir ve Bayburt örneklemi karşılaştırılmıştır. Araştırma ile bu illere yönelik siyasal katılıma dair veri sağlanmış olup, ideolojik görüşler ile siyasal katılım arasındaki ilişki ortaya konulmuştur. Araştırma, literatürde yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturacak ve bu iller ile benzer illerde faaliyet gösteren siyasal partiler ve yerel yönetimlere yol gösterecektir.

Bu araştırmada İzmir ve Bayburt illerinde yaşayan bireylerin siyasal katılım düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. İzmir ve Bayburt illerinin belirlenmesinde seçim sonuçları göz önüne alındığında buraların ana muhalefet partisi ile iktidar partisinin simgeleri haline gelen iller olması ve buralarda yaşayan insanların genel olarak bir tarafın seküler ve sosyal demokrat bir tarafın muhafazakâr ve milliyetçi olması ve literatür taraması sonucunda literatürde de buna benzer bir araştırma yapılmamış olması gibi nedenler etkili olmuştur.

İzmir ve Bayburt örneklemleri özgün niteliktedir. Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Keçe ve Dinç (2015) tarafından geliştirilen Demokratik Katılım Ölçeğinin siyasal katılım boyutu ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri analiz edilmeden önce normallik testleri yapılmış verilerin dağılım durumlarına göre parametrik ya da non-parametrik testler uygulanmıştır. Elde edilen bulgular ilgili çerçevede tartışılmıştır.

İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan insanların siyasal katılımlarını karşılaştırmalı olarak inceleyen bu çalışma ile ilgili detaylı literatür araştırması yapılmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda siyasal katılım ile ilgili birçok çalışmanın olduğu, ancak iki farklı ideolojiye ve

kültüre ait şehirlerde yaşayan insanların siyasal katılımları açısından karşılaştırmalı olarak böyle bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Ayrıca çalışma ile elde edilen sonuçlar incelendiğinde toplam siyasal katılım boyutunda cinsiyete göre kadınların daha fazla siyasal katılım gerçekleştirdikleri görülmüştür. Araştırma sonuçlarından yaş değişkenine göre gösteri ve yürüyüşler alt boyutunda 46 ve üstü yaş grupları ile 18-25 yaş arası grupların anlamlı düzeyde farklılaştığı, 46 ve üstü yaş grubunun 18-25 yaş arası gruba göre daha fazla gösteri ve yürüyüş açısından siyasal katılım gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu iki sonuç incelendiğinde literatürde aynı sonucu veren bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

2. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Siyasal katılımın tek ve ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Siyasal katılım, genel olarak bireylerin yönetimlerin alacağı kararları etkilemek üzere gerçekleştirdiği eylemler olarak tanımlanmaktadır. Huntington (1976) siyasal katılımı, “bireylerin hükümetlerin alacağı kararları etkilemek için tasarladığı etkinlikler” olarak tanımlamaktadır. Çukurçayır (2000) siyasal katılımı, “vatandaşların mevcut sistemdeki alınan kararlara etkileme çabası dışında, sosyo-ekonomik düzeydeki gelişme süreci ve süreç sonucunda ortaya çıkan ürünlerin paylaşım konusunda da ekili olma çabaları” olarak ifade etmektedir. Öztekin (2007) siyasal katılımı “oy kullanma ile beraber alınan tüm siyasal karar ve siyasal olaylar karşısında vatandaşların meraktan kitlesel eylemlere kadar oluşturmuş olduğu davranışlar” şeklinde belirtmektedir. Çam (2011), siyasal katılımı vatandaşların siyasal alanda direkt ya da dolaylı olarak siyasal yöneticilerin kararlarını etkileyen faaliyetleri biçiminde açıklamaktadır. Atabey ve Hasta (2018), siyasal katılım tanımlarının “karar alma süreçleri üzerinde etkili olma çabası” noktasında birleştiğine dikkat çekmektedir. Bu tanımlar ışığında siyasal katılmayı, siyaset alanını belirlemek ve belirlenen siyasal aktörlerin kararlarını etkilemek amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler olarak tanımlamak mümkündür. Bir başka ifadeyle siyasal katılım, siyasal alanı inşa ve ihya sürecidir.

Siyasal katılımı en temel faktör vatandaşlardır. Vatandaşların siyasal katılım gerçekleştirmelerini etkileyen çeşitli sebepler bulunmaktadır. Bu sebepler; psikolojik, sosyolojik, ekonomik, ideolojik vb. birçok farklı sebep olabilmektedir. Vatandaşlar siyasal iktidarın kararlarını etkileme sürecinde, toplumsal veya kişisel bir probleme çözüm arayabilmekte ya da toplumsal alana duyarlılık sağlayabilmektedir (Özkaynar vd., 2017). Vatandaşlar kendi menfaatleri doğrultusunda mevcut düzeni devam ettirme, çevre edinme isteği, statü kazanma, hayata dair yeni bir bakış açısı oluşturma, kendine ve topluma yabancılaşmama gibi nedenlerle siyasete katılım sağlamaktadır (Yücekök,1987). Siyasal katılım, bir yönüyle de toplumsaldır. Bu nedenle birey toplum bir üyesi olması hasebiyle de katılım gerçekleştirebilir. Örneğin; kentlerde yaşayan bireyler, toplumda kendine bir yer edinmek için belli çevreler edinmek zorundadır ve bu durumda ait olduğu grubun talep ve beklentileri doğrultusunda siyasal alana yönelebilir. Bu kişilerin toplumsal aidiyet duygusuyla sergilemiş olduğu katılım, siyasal katılımın bir başka yönüdür (Graham, 1970).

Siyasal katılım farklı biçimlerde gerçekleşmektedir. Katılım, yasal veya yasal olmayan yollarla olabilmektedir. Siyasal katılımı bireyler her iki katılım yolunu da benimseyebilirler. Toplumda bulunduğu yere göre kişiler siyasal katılım şeklini belirleyebilmektedir. Örneğin; oy kullanma işlemi yapan bir vatandaş olağan ve yasal siyasal katılım gerçekleştirmektedir. İsyan örneğinde olduğu gibi siyasal katılım bazen de yasadışı ve olağandışı bir mahiyet arz etmektedir. Olağan ve olağandışı siyasal katılım aslında yasal ve yasal olmayan şeklinde ayrılabilir (Barnes ve Kease, 1979). Olağan siyasal katılım biçimlerinde oy verme, siyasal

partilere üye olma, siyasal parti faaliyetlerine katılma, bağış yapma vb. katılım biçimleri yasal ve olağan siyasal katılım biçimleri olarak değerlendirilirken, silahlı eylem, izinsiz gösteri ve yürüyüşü, protesto, grev vb. katılım biçimleri yasal olmayan ve olağandışı siyasal katılım olarak değerlendirilmektedir. Bazı toplumlar da ise gösteri ve yürüyüş, grev vb. şiddet içermeyen eylemler de olağan ve yasal siyasal katılım biçimleridir. Türkiye gibi ülkelerde ise izinli gösteri ve yürüyüş yasal olsa bile olağandışı bir katılım biçimidir. Silahlı eylem, boykot, sivil itaatsizlik, isyan, ayaklanma vb. eylemler ise her ülke için yasal olmayan ve olağandışı siyasal katılım biçimleridir (Dursunoğlu, 2018: 43-44).

Her vatandaş siyasal katılım gerçekleştirirken farklı düzeylerde hareket etmektedir. Siyasi gelişmeleri izleyenlerden aday olmaya varıncaya kadar farklı düzeylerde birçok katılım pratiği gerçekleşmektedir. Milbrath ve Goel (1977) siyasal katılım düzeylerini; kayıtsızlar, izleyici eylemler, geçiş eylemleri ve gladyatör eylemler biçiminde ele almıştır. Örneğin siyasal tartışmalarda bulunma izleyici eylem düzeyini ifade ederken, mitinglere katılma geçiş eyleminin, partiye üye olma gladyatör eylemin içerisinde yer almaktadır. Verba ve Nie (1972) siyasete katılmayanlar, oy kullananlar, kişisel sorunlarıyla ilgili katılanlar, topluluk düzeyinde siyasete katılanlar, kampanyacılar, siyasal partilerde görev alıp faaliyette bulunanlar şeklinde farklı bir değerlendirme yapmıştır. Dahl (1963) ise siyasal katılım düzeylerini siyasi olmayan tabaka, siyasi tabaka, iktidar peşinde koşanlar tabakası ve iktidar olanlar tabakası şeklinde izah etmiştir.

Baykal (1970) siyasal katılım düzeylerini, siyasi olayları izleme, siyasi olaylar ile ilgili tavır alma, siyasi olaylara dâhil olma şeklinde üç başlıkta ele almıştır. Kapani (2021) alt düzey, orta düzey ve üst düzey katılımdan bahsetmiştir. Çam (2011) gözlemci eylemler, aracı eylemler ve siyasi mücadeleye yönelik eylemler başlıkları altında siyasal katılım düzeylerini incelemiştir. Yerli çalışmalarda yabancı yazarlardan farklı olarak siyasetin tamamen dışında olanların siyasal katılım düzeylerine dâhil edilmediklerine dikkat çeken Dursunoğlu (2021) ise meseleyi, apolitikler, siyaseti takip edenler, siyasetle ilgilenenler ve siyaset yapanlar şeklinde dört başlıkta kategorize etmiştir.

Siyasal katılımın farklı boyutları bulunmaktadır Bunlar: Siyasal tartışmalar, siyasi düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, hizmet ve politika takibi, propaganda, boykot ve eylemlerdir (Nebati, 2020). Bu başlıkların her biri farklı düzeylerde gerçekleşmektedir. Ayrıca siyasal katılımı etkileyen bazı kaynaklar bulunmaktadır. Bunlar: *Yaş, cinsiyet, yerleşim yeri, eğitim, meslek, gelir düzeyidir*. Bu kaynaklarla ilgili literatürde çok fazla çalışma bulunmaktadır. Örneğin Öztekin (2007), siyasal katılımı etkileyen faktörlerden birinin yaş olduğundan bahsetmiştir. Öztekin, genç yaştaki kişilerin iş ve meslek kaygısından uzak olmaları sebebiyle siyasal az katıldıklarını ifade etmiştir. Özellikle orta yaş kişilerin hem bireysel çıkarları açısından hem de aktif olarak siyasette rol almak istemeleri sebebiyle katılım düzeylerinin fazla olduğunu ileri sürmüştür. İleri yaşlarda ise siyasal katılım tekrar düştüğünü, çünkü bireylerin artık yaşam tecrübeleri, beklentilerinin az olması, elde edeceği şeylere ulaşma ve doyma noktasına gelmesi ya da bazı şeylerin değişmeyeceğine inanması gibi nedenlerle hareket ettiğini belirtmiştir.

Kadın ve erkeklerin fizyolojik ve biyolojik farklılıkları geçmişten günümüze her alanda önemli bir konu haline gelmiştir. Erkeklerin fiziksel olarak daha güçlü olması, kadınlar üzerinde bir hakimiyet oluşturmalarına sebebiyet vermiştir. Bu husus siyasal alanda da aynı düzeyde devam etmiştir. Toplumsal gerçekliğin dışında siyasal ve hukuki açıdan bakıldığında ise dünya genelinde kadının demokrasi parantezine alınmasının ancak yakın tarihte gerçekleşmiş olması

bir dezavantaj ortaya çıkarmıştır. Bu durum siyasal alana da yansımıştır. Verba, Schlozman ve Burns (1997), erkeklerin kadınlardan daha fazla oranda siyasal katılım gerçekleştirmekte olduğundan bahsetmişlerdir. Ancak bu çalışmanın sonucunda görüldüğü üzere kadınların siyasal katılım düzeyleri her geçen gün artmaktadır.

Kışlalı (1987), daha küçük kırsal ve geleneklere bağlı olan yerlerde yaşayan insanların cemaat bağlarının güçlü olduğunu, yaşadığı bölgede bulunan kanaat önderi ya da aşiret liderinin düşüncesine göre siyasal katılım gerçekleştiği, ancak şehirlerde yaşayan insanların gelişen sanayileşme süreci ile birlikte sınıfsal ayrımlarından da etkisiyle çıkarları doğrultusunda daha çok bireysel ve toplumsal çıkarlarını gözettiğini belirtmektedir. Dolayısıyla yerleşim yeri ile siyasal katılım arasında bir ilişkinin olduğunu ileri sürmektedir.

Eğitim düzeyinin artması bireylerin de bilincinin artmasını, çevresinde ve dünyada olan gelişmelere ilgisinin artmasını sağlamaktadır. Eğitim düzeyi geliştikçe bireyler hayatı sorgulamakta, dışarıda meydana gelen gelişmeler ile ilgili önüne gelen bilgilere inanmak yerine kendi bilgi süzgecinden geçirerek olaylara yaklaşmaktadır. Almond ve Verba (1965), eğitilmiş insanların siyasal alana daha fazla ilgi duyduğunu, toplumsal duyarlılığının daha yüksek olduğunu, siyasal alanda daha bilgili olduğunu bu sebeple düşünce ve önerilerini toplumsal alanda paylaştığını, toplumun çıkarlarını gözettiğini, seçim kampanyalarını ve siyasal gündemi takip ettiğini bu sebeple de eğitim seviyesi daha düşük insanlara göre siyasal katılımının yüksek olduğundan bahsetmektedirler.

Siyasal katılımın kaynaklarından biri de meslektir. Kalaycıoğlu (1983), bireyin sahip olduğu mesleğin, toplumsal statüye karşılık geldiğini ifade etmektedir. Bir kişinin toplumda yüksek statüye sahip olması onun siyasal konulara yönelik ilgisini arttırırken, bürokrasi ile de ilişki kurmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, bu grupta yer alan bireylerin siyasal katılım düzeyleri yüksek olmaktadır. Ayrıca işçi örneğinde olduğu gibi bazı meslek gruplarının ideolojik hassasiyeti daha yüksek olmakta ve bu durum siyasete katılımı doğrudan etkilemektedir.

Gelirin artmasıyla birlikte bireylerin yüksek düzeydeki siyasal katılım pratiklerini tecrübe etmeleri daha olasıdır (Turan, 1986). Şüphesiz, aday olma, siyasal partilere para yardımıyla bulunma gibi ileri düzey siyasal katılım örneklerinin ancak gelir durumu iyi olan kişiler tarafından yerine getirilebildiği tespiti yapılabilir. Gelir durumu düştükçe siyasi olayları takip etme mitinglere katılma gibi daha alt ve orta düzey katılım örnekleri ön plana çıkmaktadır. Gelir ayrıca oy tercihinde de etkili olmaktadır. Esasen eğitim, meslek ve gelir birbiri ile yakın ilişki içinde olan çoğu kez birbirini tamamlayan kavramlardır.

3. Yöntem

İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan bireylerin siyasal katılımının karşılaştırılması amaçlanan bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma, istatistiksel yöntemlerle değişkenlerin karşılıklı olarak matematiksel olarak verileri açıklama çabasıdır (Patton, 2005). Fraenkel ve Wallen (2006) nicel araştırmaların özelliklerini şu şekilde açıklamıştır:

- Nicel araştırmalarda hipotezler net bir şekilde belirtilir.
- Yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen veriler somut halde açıklanır.
- Verilerin istatistiksel olarak güvenli ve geçerli olduğu kanıtlanır.
- Araştırmacı tarafsızdır.
- Araştırma sonucunda kesin bir sonuca ulaşılır.

Nicel araştırmada çalışmayı yapan araştırmacılar alan yazındaki bir problemi tespit eder ve teori ortaya atar. Bu teoride değişkenleri belirler ve bunlar arasında bir ilişkinin var olduğunu öngörür. Bu ilişkiyi incelemek ve aralarındaki bağı tespit etmek için farklı yöntemler ile test eder. Daha önceden oluşturmuş olduğu hipotezlerin çıkan sonuca göre doğruluğunu açıklar (Creswell, 2017). Nicel araştırmaların tarama modeli, araştırmacının tarihsel ya da güncel bir durumu betimlemeyi amaçladığı bir yöntem olarak değerlendirilmektedir. Bu yöntem en az iki değişkenin varlığını gerektirir (Karasar, 2012).

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evreni İzmir ve Bayburt illeridir. Bu araştırmada İzmir ve Bayburt illerinde yaşayan bireylerin siyasal katılımlarının karşılaştırılması amacı ile olasılık temelli olmayan örnekleme türlerinden olan uygun örnekleme kullanılmıştır. Örneklem, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 807 bireyden oluşmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi zaman kısıtlılığı, ulaşılabilirlik sorunları ve ekonomik yetersizlikler nedeniyle örneklemin ulaşılması daha kolay ve uygulamanın daha kolay yapılabileceği katılımcıların seçilmesi yöntemidir (Büyüköztürk, 2019). Araştırmaya katılan bireylerin özellikleri şu şekildedir:

Tablo 1: Araştırmanın Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Özellik		n
Şehir	Bayburt	411
	İzmir	396
	Toplam	807
Yerleşim yeri	Şehir Merkezi	589
	İlçe	218
	Toplam	807
Cinsiyet	Erkek	432
	Kadın	375
	Toplam	807
Yaş	18-25	153
	26-30	183
	31-35	204
	36-45	163
	46 ve üstü	104
	Toplam	807
Medeni Durum	Evli	459
	Bekar	318
	Boşanmış	30
	Toplam	807
Eğitim Düzeyi	İlkokul	34
	Ortaokul	31
	Lise	162
	Önlisans	106
	Lisans	385
	Lisansüstü	89
	Toplam	807
Gelir Düzeyi	Düşük	170
	Orta	590
	Yüksek	47
	Toplam	807
Siyasi Parti Üye Olma Durumu	Üye	88
	Üye Değil	719
	Toplam	807

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu ve Demokratik Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Google Formlar üzerinden 817 adet veri toplanmış, 10 veri hatalı ve eksik olduğundan değerlendirmeye alınmamış, toplam 807 veri üzerinden analizler yapılmıştır.

Dinç ve Keçe (2015) tarafından geliştirilen Demografik Katılım Ölçeği iki boyutlu ve 12 faktörlü bir yapıya sahiptir. Toplamda 50 maddeden oluşan ölçeğin boyutları Siyasal Katılım ve Toplumsal Katılımdır. Siyasal Katılım boyutu 7 faktörlü iken Toplumsal Katılım boyutu 5 faktörlüdür. Ölçeğin Siyasal Katılım boyutu 28 maddeden, Toplumsal Katılım boyutu 22 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırma kapsamında sadece Siyasal Katılım boyutu kullanılmıştır. Siyasal Katılım boyutu “Siyasi Tartışmalar, Düşünce ve Önerileri Paylaşma, Seçimlere Duyarlılık, Gösteri ve Yürüyüşler, Seçim Mitingleri, Hizmet ve Politika Takibi, Propaganda, Boykot ve Eylemler” olacak şekilde 7 faktörden oluşmaktadır. 5’li likert tipinde olan ölçek “Hiçbir zaman, Nadiren, Ara sıra, Genellikle, Her zaman” olacak şekilde puanlanmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik analizleri ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Demokratik Katılım Ölçeği Siyasal Katılım Boyutu Güvenirlik Ölçümleri

Faktör	Ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	Ölçeğin Araştırmadaki Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	Güvenirlik Düzeyi
Siyasi Tartışma	.84	.94	Yüksek ölçekte güvenilir
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	.84	.79	Oldukça güvenilir
Seçimlere Duyarlılık	.92	.92	Yüksek ölçekte güvenilir
Gösteri ve Yürüyüşler	.81	.87	Yüksek ölçekte güvenilir
Seçim Mitingleri	.78	.86	Yüksek ölçekte güvenilir
Hizmet ve Politika Takibi	.88	.90	Yüksek ölçekte güvenilir
Propoganda, Boykot ve Eylemler	.75	.92	Yüksek ölçekte güvenilir
Toplam	-	.95	Yüksek ölçekte güvenilir

3.3. Veri Analizi

Araştırma verilerinin test edilmesinde 0.05 anlam düzeyi alınmıştır. Verilerin genel dağılımını ortaya koymak amacıyla aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değer aralığı +1 ile -1 aralığında bulunduğu faktörlerde parametrik test, diğer faktörlerde ise non-parametrik testler kullanılmıştır. (George ve Mallery, 2003). Veri analizleri için önce betimsel istatistikler hesaplanmış ardından anlamlı farklılıkları belirlemek amacıyla T-testi, Mann Whitney-U testi, ANOVA testi ve Kruskal Wallis H testleri uygulanmıştır. Parametrik testlerde anlamlı farkın kaynağını belirlemek için Tukey-HSD kullanılmıştır. Non-parametrik testlerde anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

4. Araştırmanın Hipotezleri

H1 katılımcıların siyasal katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır.

H2 katılımcıların siyasal katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

H3 katılımcıların siyasal katılımları yerleşim yer değişkenine göre farklılaşmaktadır.

H4 katılımcıların siyasal katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır.

H5 katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır.

H6 katılımcıların siyasal katılımları eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır.

5. Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular çalışmanın bu bölümünde gösterilmiştir. Bulgular ışığında araştırmanın hipotezleri test edilmiş ve doğrulanmıştır.

Tablo 3: Yaşanılan Şehir ve Cinsiyet Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
			İzmir	Bayburt	Toplam
Cinsiyet	Kadın	N	176	199	375
		%	46.9	53.1	100
	Erkek	N	220	212	432
		%	50.9	49.1	100
	Toplam	N	396	411	807
		%	49.1	50.9	100

Tablo 3 incelendiğinde kadınların %46.9'unun (n=176) İzmir ilinden %53.1'inin (n=199) Bayburt ilinden araştırmaya katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan erkeklerin %50.9'u (n=220) İzmir ve %49.1'i (n=212) Bayburt ilinden araştırmaya katılmıştır.

Tablo 4: Yaşanılan Şehir ve Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
			İzmir	Bayburt	Toplam
Yerleşim Yeri	Şehir Merkezi	N	223	366	589
		%	37.9	52.1	100
	İlçe	N	173	45	218
		%	79.4	20.6	100
	Toplam	N	396	411	807
		%	49.1	50.9	100

Tablo 4 incelendiğinde Şehir merkezinden araştırmaya katılan katılımcıların %37.9'u (n=223) İzmir ilinden araştırmaya katılırken %52,1'i (n=366) Bayburt ilinden katılmıştır. İlçelere bakıldığında ise %79'u (173) İzmir ilinden katılım sağlarken Bayburt ili ilçelerinden katılım %20.6 (n=45) oranında olmuştur.

Tablo 5: Yaşanılan Şehir ve Medeni Durum Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
			İzmir	Bayburt	Toplam
Medeni durum	Evli	N	220	239	459
		%	47.9	52.1	100
	Bekar	N	151	167	318
		%	47.5	52.5	100
	Boşanmış	N	25	5	30
		%	83.3	16.7	100
Toplam	N	396	411	807	
	%	49.1	50.9	100	

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında evli katılımcıların %47.9'unun (n=220) İzmir ilinden, %52.1'inin (n=239) Bayburt ilinden olduğu görülmektedir. Bekar katılımcıların %47.5'i (151) İzmir ilinden katılım sağlarken %52.5'i (167) Bayburt ilinden katılım sağlamıştır. Boşanmış katılımcıların %83.3'ü(n=25) gibi büyük bir oran ile İzmir ilinden araştırmaya dahil olurken Bayburt ilinden katılım %16.7 (n=5) oranında kalmıştır.

Tablo 6: Yaşanılan Şehir ve Yaş Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
		İzmir	Bayburt	Toplam	
Yaş	18-25	N	48	105	153
		%	31.4	68.6	100
	26-30	N	88	95	183
		%	48.1	51.9	100
	31-35	N	94	110	204
		%	46.1	53.9	100
	36-45	N	92	71	163
		%	56.4	43.6	100
	46 ve üstü	N	74	30	104
		%	71.2	28.8	100
	Toplam	N	396	411	807
		%	49.1	50.9	100

Tablo 6 incelendiğinde 18-25 yaş aralığında araştırmaya katılan katılımcıların %31.4'ünün(n=48) İzmir ilinden, %68.6'sının (n=105) Bayburt ilinden katıldığı, 26-30 yaş aralığında yer alan katılımcıların %48.1'inin (n=88) İzmir, %51.9'unun (n=95) Bayburt ilinden katıldığı, 31-35 yaş aralığında yer alan katılımcıların %46.1'inin(n=94) İzmir ilinden, %53.9'unun (n=110) Bayburt ilinden katıldığı, 36-45 yaş aralığında yer alan katılımcıların %56.4'ünün (n=92) İzmir ilinden, %43.6'sının (n=71) Bayburt ilinden katılım sağladığı ve son olarak 46 ve üstü yaştaki katılımcıların %71.2'sinin (n=74) İzmir, %28.8'inin (n=30) Bayburt ilinden katılım sağladığı görülmektedir.

Tablo 7: Yaşanılan Şehir ve Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
		İzmir	Bayburt	Toplam	
Eğitim Düzeyi	İlkokul	N	25	9	34
		%	73.5	26.5	100
	Ortaokul	N	25	6	31
		%	80.6	19.4	100
	Lise	N	79	83	162
		%	48.8	51.2	100
	Önlisans	N	53	53	106
		%	50.0	50.0	100
	Lisans	N	176	209	385
		%	45.7	54.3	100
	Lisansüstü	N	38	51	89
		%	42.7	57.3	100
Toplam	N	396	411	807	
	%	49.1	50.9	100	

Tablo 7 incelendiğinde eğitimi ilkököl düzeyinde olan katılımcıların %73.5'inin (n=25) İzmir ilinden, %26.5'inin Bayburt ilinde olduğu, ortaokul düzeyinde olan katılımcıların %80.6'sının

(n=25) İzmir ilinden, %19.4'ünün (n=6) Bayburt ilinden, lise düzeyinde katılımcıların %48.8'inin(n=79) İzmir ilinden, %51.2'sinin(n=83) Bayburt ilinden, önlisans düzeyinde katılımcıların yarı yarıya, lisans düzeyindeki katılımcıların %45.7'sinin (n=176) İzmir ilinden, %54.3'ünün (n=209) Bayburt ilinden ve lisansüstü düzeyinde olan katılımcıların %49.1'inin (n=38) İzmir ilinden, %50.9'unun (51) Bayburt ilinden olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Yaşanılan Şehir ve Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
		İzmir	Bayburt	Toplam	
Gelir Düzeyi	Düşük	N	91	79	170
		%	53.5	46.5	100
	Orta	N	274	316	590
		%	46.6	53.6	100
	Yüksek	N	31	16	47
		%	66.0	34.0	100
Toplam	N	396	411	807	
	%	49.1	50.9	100	

Tablo 8'e göre düşük sosyoekonomik düzeye sahip katılımcıların %53.5'inin (n=91) İzmir ilinden, %46.5'inin (n=79) Bayburt ilinden, orta sosyoekonomik düzeyden gelen katılımcıların %46.6'sının(n=274) İzmir ilinden, %53.6'sının (n=316) Bayburt ilinden, yüksek sosyoekonomik düzeyden gelen katılımcıların %66.0'sı (n=31) İzmir ilinden ve %34.0'ü (n=16) Bayburt ilinden katılım sağladığı görülmektedir.

Tablo 9: Siyasal Katılıma İlişkin Betimsel İstatistikler

Faktör	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	x	ss	Çarpıklık	Basıklık
Siyasi Tartışma	807	1.00	5.00	2.78	1.22	.296	-.682
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	807	1.00	5.00	1.48	.71	2.137	5.182
Seçimlere Duyarlılık	807	1.00	5.00	4.59	.82	-2.593	7.068
Gösteri ve Yürüyüşler	807	1.00	5.00	1.52	.88	2.308	5.269
Seçim Mitingleri	807	1.00	5.00	1.61	.95	1.986	3.604
Hizmet ve Politika Takibi	807	1.00	5.00	3.62	1.05	-.709	-.064
Propoganda, Boykot ve Eylemler	807	1.00	5.00	1.27	.70	3.450	12.024
Toplam	807	1.00	4.86	2.30	.67	1.480	3.071

Araştırmaya katılan bireylerin siyasal katılımdan aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde en yüksek puan ortalamasına seçimlere duyarlılık (4.59) boyutunun sahip olduğu ve en düşük puan ortalamasına propoganda, boykot ve eylemlerin (1.27) aldığı görülmektedir. Diğer boyutlar incelendiğinde hizmet ve politika takibi (3.62), siyasi tartışma (2.78), toplam siyasal katılım puanı (2.30), seçim mitingleri (1.61), gösteri ve yürüyüşler (1.52) ve düşünce ve önerileri paylaşma (1.48) olacak şekilde yüksek puan ortalamasından düşük puan ortalamasına göre sıralandıkları görülmektedir. Ölçeklerle ilgili algı seviyeleri standart sapma

ve aritmetik ortalama puanlarına göre değerlendirilmiştir. 5'li Likert ölçeklerde "1.0 - 1.80" arası çok düşük, "1.81 - 2.60" arası düşük, "2.61 - 3.40" arası orta, "3.41 - 4.20" arası yüksek, "4.21 - 5.0" arası çok yüksek olduğu kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2011). Alt boyutların çarpıklık basıklık değerleri incelendiğinde ise siyasi tartışma ve hizmet politika takibine ilişkin verilerin normal dağıldığı ancak diğer alt boyutlar ile toplam siyasal katılım puanlarının normal dağılmadığı görülmektedir.

Katılımcıların yaşadıkları şehir değişkenine göre siyasal katılım düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasal tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan t-testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda boykot ve eylemler ile toplam siyasal katılım puanlarını yaşadıkları şehir değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Tablo 10: Katılımcıların Yaşadıkları Şehir Değişkenine Göre Siyasal Katılım T-Testi Sonuçları

Değişken	Yaşadıkları Şehir	N	X	ss	t	p
Siyasi Tartışma	Bayburt	411	2.56	1.02	-5.919	.000**
	İzmir	396	3.01	1.18		
Hizmet ve Politika Takibi	Bayburt	411	3.48	1.04	-3.909	.000**
	İzmir	396	3.76	1.03		

** p<.01

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların tüm alt boyutlardan aldıkları puanların yaşadıkları şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde siyasi tartışma (t=5.919, p<.05) ve hizmet ve politika takibinin (t=3.909, p<.05) İzmir ilinde yaşayanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Tablo 10'a göre H₁ katılımcıların siyasal katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 11: Katılımcıların Yaşadıkları Şehir Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Yaşadıkları Şehir	N	S.O.	S.T.	U	p
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	Bayburt	411	365.70	150302.50	65636.50	.000**
	İzmir	396	443.75	175725.50		
Seçimlere Duyarlılık	Bayburt	411	383.75	157721.50	73055.50	.002**
	İzmir	396	425.02	168306.50		
Gösteri ve Yürüyüşler	Bayburt	411	353.82	145420.50	60754.50	.000**
	İzmir	396	456.08	180607.50		
Seçim Mitingleri	Bayburt	411	389.34	160020.00	75354.00	.047*
	İzmir	396	419.21	166008.00		
Propaganda, Boykot ve Eylemler	Bayburt	411	360.56	148190.50	63524.50	.000**
	İzmir	396	449.08	177837.50		
Toplam	Bayburt	411	354.35	145636.50	60970.50	.000**
	İzmir	396	455.53	180391.50		

*p<.05, ** p<.01

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların tüm alt boyutlardan aldıkları puanların yaşanan şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde yaşanan şehir değişkenine göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun (U= 65636.50, p<.05), seçimlere duyarlılık alt boyutunun (U=73055.50, p<.05), gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun (U=60754.50, p<.05), seçim mitingleri alt boyutunun (U=75354.00, p<.05), propoganda, boykot ve eylemler alt boyutunun (U=63524.50, p<.05) ve toplam siyasi katılım boyutunun (U=60970.50, p<.05) İzmir ilinde yaşayanlar bakımından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Tablo 11'e göre H₁ katılımcıların siyasi katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenlerine göre siyasi katılım düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasi tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan t-testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda boykot ve eylemler ile toplam siyasi katılım puanlarını yaşanan cinsiyet değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Tablo 12: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Siyasi Katılım T-Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	X	ss	t	p
Siyasi Tartışma	Kadın	432	2.85	1.09	1.943	.052
	Erkek	375	2.70	1.15		
Hizmet ve Politika Takibi	Kadın	432	3.81	0.95	5.635	.000**
	Erkek	375	3.40	1.11		

** p<.01

Tablo 12 incelendiğinde katılımcıların hizmet ve politika takibi alt boyutundan alınan puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, siyasi tartışma alt boyutunun farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlar hizmet ve politika takibinin (t=5.635, p<.05) kadınlar lehine istatistiksel anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Tablo 12'ye göre H₂ katılımcıların siyasi katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 13: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Siyasi Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	S.O.	S.T.	U	p
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	Kadın	432	401.31	79837.00	79837.00	.710
	Erkek	375	407.10			
Seçimlere Duyarlılık	Kadın	432	410.74	78088.00	78088.00	.278
	Erkek	375	396.23			
Gösteri ve Yürüyüşler	Kadın	432	397.94	78383.00	78383.00	.390
	Erkek	375	410.98			
Seçim Mitingleri	Kadın	432	412.86	77174.00	77174.00	.206
	Erkek	375	393.80			
Propoganda, Boykot ve Eylemler	Kadın	432	415.60	75987.50	75987.50	.053
	Erkek	375	390.63			
Toplam	Kadın	432	415.60	70701.50	70701.50	.002**
	Erkek	375	390.63			

** p<.01

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların toplam siyasal katılım boyutundan aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($U=70701,50$, $p<.05$). Alt boyutlar incelendiğinde yaşanan şehir değişkenine göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun ($U= 79837.00$, $p >.05$), seçimlere duyarlılık alt boyutunun ($U=78088.00$, $p >.05$), gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun ($U=73383.00$, $p>.05$), seçim mitingleri alt boyutunun ($U=77174.00$, $p>.05$) ve propaganda, boykot ve eylemler alt boyutunun ($U=75987.00$, $p>.05$) cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Tablo 13'e göre H_2 katılımcıların siyasal katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Katılımcıların yerleşim yeri değişkenine göre siyasal katılım düzeylerinin farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasal tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan t-testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda boykot ve eylemler ile toplam siyasal katılım puanlarını yerleşim yeri değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Tablo 14: Katılımcıların Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Siyasal Katılım T-Testi Sonuçları

Değişken	Yerleşim Yeri	N	X	ss	t	p
Siyasi Tartışma	İl Merkezi	589	2.82	1.13	1.535	.124
	İlçe	218	2.68	1.11		
Hizmet ve Politika Takibi	İl Merkezi	589	3.68	1.03	2.819	.005**
	İlçe	218	3.45	1.08		

** $p<.01$

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların hizmet ve politika takibi alt boyutundan alınan puanların yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, siyasi tartışma alt boyutunun farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlar hizmet ve politika takibinin ($t=2.819$, $p<.05$) il merkezinde yaşayanlar lehine istatistiksel anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Tablo 14'e göre H_3 katılımcıların siyasal katılımları yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 15: Katılımcıların Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Yerleşim Yeri	N	S.O.	S.T.	U	p
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	İl Merkezi	589	404.71	238373.00	63784.00	.881
	İlçe	218	402.09			
Seçimlere Duyarlılık	İl Merkezi	589	400.30	235776.50	62021.50	.362
	İlçe	218	414.00	90251.50		
Gösteri ve Yürüyüşler	İl Merkezi	589	405.47	238823.50	63333.50	.749
	İlçe	218	400.02	87204.50		
Seçim Mitingleri	İl Merkezi	589	404.41	238199.50	63957.50	.928
	İlçe	218	402.88	87828.50		
Propoganda, Boykot ve Eylemler	İl Merkezi	589	400.31	235784.50	62029.50	.347
	İlçe	218	413.96	90243.50		
Toplam	İl Merkezi	589	411.07	242121.00	60036.00	.157
	İlçe	218	384.89	83907.00		

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların alt boyutlardan aldıkları puanlar incelendiğinde yaşanan yerleşim yeri göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun (U= 63784.00, p >.05), seçimlere duyarlılık alt boyutunun (U=62021.00, p >.05), gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun (U=63333.50, p>.05), seçim mitingleri alt boyutunun (U=63957.50, p>.05) ve propaganda, boykot ve eylemler alt boyutunun (U=62029.50, p>.05) ve toplam siyasi katılım puanının yerleşim yeri (U=60036.00, p>.05) değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Katılımcıların yaş değişkenine göre siyasi katılım düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasi tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA sonucunda elde edilen anlamlı farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey-HSD testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda boykot ve eylemler ile toplam siyasi katılım puanlarını yaş değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testinden elde edilen anlamlı farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 16: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Siyasi Katılım Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Siyasal Katılım	Yaş	n	X	ss	F	p	Anlamlı Fark
Siyasi Tartışma	18-25	153	377.29	4	3.168	.013*	36-45 ile 46 ve üstü,
	26-30	183	411.96				
	31-35	204	424.27				
	36-45	163	432.11				
	46 ve üstü	104	345.48				
Hizmet ve Politika Takibi	18-25	153	304.06	4	11.754	.000**	18-25 ile 36-45, 18-25 ile 31-35 arası,
	26-30	183	417.69				
	31-35	204	436.76				
	36-45	163	455.61				
	46 ve üstü	104	381.78				

*p<.05, ** p<.01

Tablo 16 görüldüğü üzere yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre katılımcıların siyasi tartışma (F=3.168, p<.05) ve hizmet ve politika takibinin (t=11.754, p<.05) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Farkın hangi değişkenlerde kaynaklandığını anlamak için yapılan Tukey-HSD poc hoc testi sonuçları incelendiğinde yaş değişkenine göre anlamlı farklılığın siyasi tartışma alt boyutunda 36-45 ile 46 ve üstü arasında olduğu, hizmet ve politika alt boyutu için 18-25 ile 36-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile 36-45 arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 16'ya göre H₄ katılımcıların siyasi katılımı yaşlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 17: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Siyasal Katılım	Yaş	n	X	sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	18-25	153	420.77	4	14.968	.005**	18-25 ile 46 ve üstü,
	26-30	183	419.43				
	31-35	204	402.39				
	36-45	163	421.20				
	46 ve üstü	104	328.38				
Seçimlere Duyarlılık	18-25	153	301.84	4	61.009	.000**	18-25 ile 26-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile 36-45, 18-25 ile 46 ve üstü
	26-30	183	402.87				
	31-35	204	425.69				
	36-45	163	451.85				
	46 ve üstü	104	438.74				
Gösteri ve Yürüyüşler	18-25	153	414.22	4	10.769	.029*	18-25 ile 46 ve üstü,
	26-30	183	402.87				
	31-35	204	425.69				
	36-45	163	451.85				
	46 ve üstü	104	438.74				
Seçim Mitingleri	18-25	153	408.75	4	7.497	.112	-
	26-30	183	380.09				
	31-35	204	390.69				
	36-45	163	417.29				
	46 ve üstü	104	444.38				
Propoganda, Boykot ve Eylemler	18-25	153	408.29	4	42.654	.904	-
	26-30	183	402.22				
	31-35	204	407.70				
	36-45	163	407.52				
	46 ve üstü	104	388.04				
Toplam	18-25	153	354.43	4	19.091	0.01**	18-25 ile 26-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile 36-45, 31-35 ile 46 ve üstü, 36-45 ile 46 ve üstü
	26-30	183	410.16				
	31-35	204	427.01				
	36-45	163	446.33				
	46 ve üstü	104	354.60				

*p<.05, ** p<.01

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların düşünce ve önerileri paylaşma [$X^2(4) = 14.968$, $p<.05$], seçimlere duyarlılık [$X^2(4) = 61.009$, $p<.05$], gösteri ve yürüyüşler [$X^2(4) = 10.769$, $p<.05$] ve toplam siyasal katılım [$X^2(4) = 19.091$, $p<.05$], puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Seçim mitingleri [$X^2(4) = 7.497$, $p>.05$] ve propaganda, boykot ve eylemlerin [$X^2(4) = 42.654$, $p>.05$], yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlardaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunda meydana gelen farklılaşmanın 18-25 ile 46 ve üstü, 26-30 ile 46 ve üstü grupları arasında olduğu, seçimlere duyarlılık alt boyutundaki farklılaşmanın 18-25 ile 26-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile 36-45, 18-25 ile 46 ve üstü grupları arasında olduğu, gösteri ve yürüyüşler alt boyutundaki farklılaşmanın 18-25 ile 46 ve üstü, 26-30 ile 31-35 arasında olduğu ve toplam siyasi katılım puanındaki farklılaşmanın 18-25 ile 26-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile

36-45, 31-35 ile 46 ve üstü, 36-45 ile 46 ve üstü grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 17'ye göre H_4 katılımcıların siyasal katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 18: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Siyasal Katılım	Medeni Durum	n	X	ss	F	p	Anlamlı Fark
Siyasi Tartışma	Evli	459	389.77	2	2.567	.077	-
	Bekar	318	421.38				
	Boşanmış	30	437.58				
Hizmet ve Politika Takibi	Evli	459	429.73	2	8.341	.000**	Evli-Bekar
	Bekar	318	367.73				
	Boşanmış	30	394.77				

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 18'de görüldüğü üzere yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre katılımcıların hizmet ve politika takibinden aldıkları puanların ($t=8.341$, $p < .05$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ve siyasi tartışmadan ($F=2.567$, $p > .05$) aldıkları puanların anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Hizmet ve politika alt boyutunda anlamlı farkın hangi gruplar arasından kaynaklandığını anlamak için yapılan Tukey-HSD poc hoc testi sonuçları incelendiğinde medeni durum değişkenine göre Evli-Bekar arasında olduğu görülmektedir. Tablo 18'e göre H_5 katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 19: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Siyasal Katılım	Medeni Durum	n	X	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	Evli	459	376.99	2	16.263	.000**	Evli-Bekar
	Bekar	318	441.75				
	Boşanmış	30	417.17				
Seçimlere Duyarlılık	Evli	459	437.10	2	32.617	.000**	Evli-Bekar
	Bekar	318	359.12				
	Boşanmış	30	373.25				
Gösteri ve Yürüyüşler	Evli	459	382.47	2	12.799	.002**	Evli-Bekar
	Bekar	318	437.57				
	Boşanmış	30	377.58				
Seçim Mitingleri	Evli	459	390.16	2	4.464	.107	-
	Bekar	318	422.03				
	Boşanmış	30	424.60				
Propoganda, Boykot ve Eylemler	Evli	459	391.50	2	4.986	.083	-
	Bekar	318	420.94				
	Boşanmış	30	415.60				
Toplam	Evli	459	398.11	2	.770	.681	-
	Bekar	318	410.61				
	Boşanmış	30	424.00				

** $p < .01$

Tablo 19 incelendiğinde katılımcıların düşünce ve önerileri paylaşma [$X^2(4) = 14.968$, $p < .05$], seçimlere duyarlılık [$X^2(4) = 61.009$, $p < .05$] ve gösteri ve yürüyüşler [$X^2(4) = 10.769$, $p < .05$] alt boyutlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, seçim

mitingleri [$X^2(4) = 42.654, p > .05$], propaganda, boykot ve eylemler [$X^2(4) = 42.654, p > .05$] ve toplam siyasal katılım [$X^2(4) = 42.654, p > .05$] puanının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlardaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık ve gösteri ve yürüyüşler alt boyutlarındaki fark evli-bekâr gruplarından kaynaklanmaktadır. Tablo 19'a göre H_5 katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir

Tablo 20: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü Anova Sonuçları

Siyasal Katılım	Eğitim Düzeyi	n	X	ss	F	p	Anlamlı Fark
Siyasi Tartışma	İlkokul	34	282.60	5	9.671	.000**	İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisans, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Lisansüstü, Önlisans-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü
	Ortaokul	31	293.35				
	Lise	162	359.69				
	Önlisans	106	360.86				
	Lisans	385	429.31				
	Lisansüstü	89	511.44				
Hizmet ve politika Takibi	İlkokul	34	210.65	5	17.525	.000**	İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisans, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Lisans, Lise-Lisansüstü, Önlisans-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü
	Ortaokul	31	287.89				
	Lise	162	348.62				
	Önlisans	106	392.63				
	Lisans	385	430.93				
	Lisansüstü	89	516.18				

** p<.01

Tablo 20'de görüldüğü üzere yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre katılımcıların siyasal tartışma ($F=9.671, p < .05$) ve hizmet ve politika takibinin ($t=17.525, p < .05$) eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Farkın hangi değişkenlerde kaynaklandığını anlamak için yapılan Tukey-HSD poc hoc testi sonuçları incelendiğinde eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılığın siyasal tartışma alt boyutunda İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisans, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Lisansüstü, Önlisans-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü arasında olduğu, hizmet ve politika alt boyutu için İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisans, Ortaokul-

Lisansüstü, Lise-Lisans, Lise-Lisansüstü, Önlisans-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 20'ye göre H_6 katılımcıların siyasal katılım düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 21: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Siyasal Katılım	Eğitim Düzeyi	n	X	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	İlkokul	34	265.97	5	18.152	.003**	İlkokul-Ortaokul, İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü
	Ortaokul	31	406.79				
	Lise	162	395.08				
	Önlisans	106	426.65				
	Lisans	385	403.38				
Lisansüstü	89	447.71					
Seçimlere Duyarlılık	İlkokul	34	393.28	5	8.025	.155	-
	Ortaokul	31	402.71				
	Lise	162	380.08				
	Önlisans	106	376.33				
	Lisans	385	418.59				
Lisansüstü	89	421.90					
Gösteri ve Yürüyüşler	İlkokul	34	297.01	5	19.052	.002**	İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lise, Ortaokul-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü
	Ortaokul	31	340.26				
	Lise	162	417.64				
	Önlisans	106	416.32				
	Lisans	385	396.12				
Lisansüstü	89	461.66					
Seçim Mitingleri	İlkokul	34	485.38	5	21.688	.001**	İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, Lise-Önlisans, Lisans-Lisansüstü
	Ortaokul	31	445.13				
	Lise	162	428.76				
	Önlisans	106	397.00				
	Lisans	385	373.02				
Lisansüstü	89	455.85					
Propoganda, Boykot ve Eylemler	İlkokul	34	388.66	5	2.838	.725	-
	Ortaokul	31	392.26				
	Lise	162	405.27				
	Önlisans	106	384.47				
	Lisans	385	406.23				
Lisansüstü	89	425.25					
Toplam	İlkokul	34	256.69	5	47.194	.000**	İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Önlisans, Lise-Lisans, Lisans-Lisansüstü
	Ortaokul	31	304.47				
	Lise	162	364.63				
	Önlisans	106	376.67				
	Lisans	385	424.25				
Lisansüstü	89	511.57					

** p<.01

Tablo 21 incelendiğinde katılımcıların düşünce ve önerileri paylaşma [$X^2(5) = 18.152$, $p < .05$], gösteri ve yürüyüşler [$X^2(5) = 19.052$, $p < .05$] seçim mitingleri [$X^2(5) = 21.688$, $p < .05$] ve toplam siyasal katılım [$X^2(5) = 47.194$, $p < .05$] puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Seçimlere duyarlılık [$X^2(5) = 8.025$, $p > .05$] ve propoganda, boykot ve eylemlerin [$X^2(5) = 2.838$, $p > .05$] eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlardaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunda meydana gelen farklılaşmanın İlkokul-Ortaokul, İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü grupları arasında, gösteri ve yürüyüşler alt boyutundaki farklılaşmanın İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lise, Ortaokul-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü grupları arasında, seçim mitingleri alt boyutunda meydana gelen farklılaşmanın İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, Lise-Önlisans, Lisans-Lisansüstü grupları arasında ve toplam siyasal katılım boyutunda meydana gelen farklılaşmanın İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Önlisans, Lise-Lisans, Lisans-Lisansüstü grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 21'e göre H_6 katılımcıların siyasal katılım düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında çalışmada şu bulgular elde edilmiştir;

1. Siyasal katılımın siyasi tartışma alt boyutundan alınan puan ortalamaları orta düzeydedir.
2. Siyasi katılımın düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
3. Siyasi katılımın seçimlere duyarlılık alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok yüksek düzeydedir.
4. Siyasi katılımın gösteri ve yürüyüşler alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
5. Siyasi katılımın seçim mitingleri alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
6. Siyasi katılımın hizmet ve politika takibi alt boyutundan alınan puan ortalamaları yüksek düzeydedir.
7. Siyasi katılımın propaganda, boykot ve eylemler alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
8. Siyasi katılım toplamından alınan puan ortalaması düşük düzeydedir.
9. Katılımcıların siyasi tartışma, hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda, boykot ve eylemler ve siyasal katılım toplam puanları yaşanan şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H_1 Katılımcıların siyasal katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
10. Katılımcıların hizmet ve politika takibi ve siyasal katılım toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H_2 katılımcıların siyasal katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
11. Katılımcıların hizmet ve politika takibi alt boyutundan aldıkları puanlar yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H_3 Katılımcıların siyasal katılımları yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
12. Katılımcıların siyasi tartışma, hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda, boykot ve

eylemler ve siyasal katılım toplam puanları yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₄ Katılımcıların siyasal katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

13. Katılımcıların hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık ve gösteri ve yürüyüşler alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₅ Katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
14. Katılımcıların siyasi tartışma, hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri ve siyasal katılım toplam puanları eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₆ Katılımcıların siyasal katılım düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

6. Tartışma

Çalışma bulgularına göre, katılımcıların tüm alt boyutlardan aldıkları puanların yaşanan şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde yaşanan şehir değişkenine göre siyasi tartışma ve hizmet ve politika takibi alt boyutunun, düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun, seçimlere duyarlılık alt boyutunun, gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun, seçim mitingleri alt boyutunun, propaganda, boykot ve eylemler alt boyutunun ve toplam siyasal katılım boyutunun İzmir ilinde yaşayanlar bakımından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüş, İzmir ilinde siyasal katılımın Bayburt iline göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İzmir ve Bayburt gibi farklı iller, siyasal katılım açısından önemli farklılıklar gösterir. İzmir, Türkiye'nin batısında bulunan ve ekonomik olarak daha gelişmiş bir yapıya sahipken, Bayburt ise Doğu Karadeniz Bölgesi'nde küçük bir il merkezi olup ekonomik olarak daha kısıtlı bir yapıya sahiptir. İzmir'de yüksek eğitim seviyesi ve geniş medya erişimi gibi faktörler, siyasal katılımı olumlu yönde etkilerken, Bayburt'ta bu faktörlerin etkisi daha sınırlı olabilir. Bununla birlikte, her iki ilde de yerel siyasi dinamikler ve toplumsal yapı, siyasal katılım düzeyini etkileyen önemli faktörler arasındadır.

Araştırmada ulaşılan sonuçlarda katılımcıların cinsiyet değişkenine göre siyasal katılımları incelendiğinde kadınların toplam siyasal katılım boyutunun erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir. 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerinde yurt içi ve yurt dışı kadın seçmen sayılarına bakıldığında seçime katılan kadınların toplam sayısı 32.318.956 kişi, katılan erkeklerin sayısı ise 31.826.548 kişidir. 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimine katılan kadınların toplam sayısı ise 32.343.118 kişi, katılan erkeklerin sayısı ise 31.854.336 kişidir. 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki verilerin araştırma sonucunu desteklediği anlaşılmıştır.

Kadınların siyasal katılımının erkeklerden daha yüksek bulunmasını etkileyen çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Özellikle kadın hareketlerinin artmasıyla birlikte, kadınlar siyasi alana daha fazla ilgi göstermekte ve katılımlarını artırmaktadırlar (Gökçimen, 2008). Uygulanan pozitif ayrımcılık politikaları, kadınların siyasal pozisyonlarda yer almasını sağlayarak katılımlarını artırmaktadır (Onur, 2023). Kadınların eğitime katılımlarının ve eğitim düzeylerinin artması, siyasi süreçlere katılım isteklerini artırmaktadır (Altan, 2011). Toplumsal cinsiyet rollerindeki değişimler ve kadınların siyasi liderlik rollerinde de kabul görmesi, kadınların siyasi katılımının artmasını desteklemektedir (Celis, Childs ve Kantola, 2014). Aynı zamanda kadınların siyasi örgütlenmeleri siyasal katılımlarını artırmada önemli bir unsurdur.

Kadınların dayanışma içerisinde geliştirdikleri ortak talepler, siyasal alanda aktif hale gelmelerini güçlendirmektedir (Gökçimen, 2008).

Literatür incelendiğinde Verba, Schlozman ve Burns'e (1997) göre, erkekler kadınlardan daha fazla oranda siyasal katılım gerçekleştirilmektedir. Tekeli, yapmış olduğu bir çalışmada genel anlamda erkeklerin kadınlara oranla siyasal katılımının yüksek olduğunu, kadınların oy verme davranışında erkeklere göre %13,5 oranla daha düşük olduğunu söylemektedir (1982). Karp ve Banducci (2008), yapmış oldukları çalışmada kadınların siyasal katılımlarının daha düşük olduğunu, siyasal sistemdeki temsille bu açığın kapanacağını belirtmişlerdir. Coffe ve Bolzendahl (2010) çalışmalarında farklı bulgulara ulaşmış, imza toplama, boykot etme gibi kişisel aktivizm örneklerinde kadınların; kolektif aktivizm, parti üyeliği gibi örneklerde ise erkeklerin ön plana çıktığı tespitinde bulunmuştur. Eser ve Sarışahin (2016) cinsiyet ve siyasal katılım ilişkisini inceledikleri çalışmalarında cinsiyet ile siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu ve erkeklerin siyasal katılım düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada kadınlar toplam siyasal katılım boyutunda erkeklerden daha yüksek oranda bir katılım gerçekleştirmiştir. Ancak aynı zamanda bu çalışmaya göre hizmet ve politika takibi alt boyutunda da kadınlar erkeklere göre daha yüksek bir oranda siyasal katılım gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda. 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki veriler de yukarıdaki çalışmaları desteklememektedir. İlgili çalışmaların bu araştırma ile farklı çıkmalarındaki en temel sebebinin aradaki zaman farkı olduğu düşünülmektedir. Bu zaman zarfı içinde tüm dünya genelinde gerçekleştirilen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi ile ilgili çalışmalar ve kadınların kendi haklarını korumak ve yeni haklarını edinmek için mevcut siyasal sistemde rol almak istemesinin sebep olduğu düşünülmektedir. Çolak'a (2020) göre, Twitter'da erkeklerin siyasal katılım toplam puanı kadınlara oranla daha yüksektir. Aynı zamanda yerel yönetim ve yardım ve siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarında da erkeklerin kadınlara göre oran olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma ile Çolak'ın çalışmasının toplam siyasal katılım oranına göre aynı sonuca ulaşmadığı görülmektedir. Bunun sebebinin bu iki çalışmadan birisinin sosyal medya üzerinden diğerinin genel olarak sosyal medyayı da kapsayıcı bir şekilde yapılmış olmasından kaynaklanması olduğu değerlendirilmektedir. Bu çalışmada alt boyutlarda sosyal medya olmadığından iki çalışma arasında anlamlı bir ilişki kurulamayacağı düşünülmektedir. Ülkemizde yapılan milletvekili seçimleri yıllara göre incelendiğinde kadın milletvekili sayısının geçmiş dönem yapılan milletvekili seçimlerindeki sayılarına göre bir artış gösterse de erkeklere oranla temsil oranı oldukça düşüktür. 2023 yılı milletvekili seçimleri incelendiğinde kadın temsil oranının %20,1 olduğu, 2024 milletvekili seçimlerinde ise kadınların temsil oranının %19,83 olduğu görülmektedir. Araştırmada kullanılan ölçek alt boyutları incelendiğinde temsil alt boyutunun olmamasından bu çalışma ile mevcut milletvekilleri cinsiyet temsili arasında anlamlı bir ilişki kurulamamaktadır.

Araştırma sonuçlarından yerleşim yerine göre toplam siyasal katılım boyutunun anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ancak hizmet ve politika takibi alt boyutu kapsamında il merkezinde yaşayan bireylerin ilçede yaşayan bireylere göre oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kışlalı (1987), daha küçük kırsal ve geleneklere bağlı olan yerlerde yaşayan insanların cemaat bağlarının güçlü olduğunu, yaşadığı bölgede bulunan kanaat önderi ya da aşiret liderinin düşüncesine göre siyasal katılım gerçekleştiği, ancak şehirlerde yaşayan insanların gelişen sanayileşme süreci ile birlikte sınıfsal ayrımlarından da etkisiyle çıkarları

doğrultusunda daha çok bireysel ve toplumsal çıkarlarını gözettiğini belirtmektedir. Araştırma sonucunun Kışlalı'nın çalışması ile desteklendiği, il merkezinde yaşayanların mevcut çıkarları doğrultusunda hizmet ve politikalara önem verdiği görülmektedir.

Araştırma sonuçlarında yaş değişkenine göre siyasal katılım oranları incelendiğinde, siyasi tartışma alt boyutunda 36-45 yaş arasındaki bireylerin 46 ve üstü bireylere göre oranla daha yüksek katılım gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun en temel sebebinin 36-45 yaş arasındaki bireylerin iş ve kariyer hayatında zirve bir dönemde olduğu ve çıkarları doğrultusunda siyasi tartışmalara daha çok katıldıkları, ancak daha yaşlı bireylerin mevcut siyasi yapının çok fazla değişmesinden yana olmadığı ve siyasetten de bir beklentisinin olmamasından daha az katıldığı düşünülmektedir.

Hizmet ve Politika Takibi alt boyutunda 36-45 yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden, 31-35 yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdiği sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin daha genç yaşlarda henüz iş hayatına atılmamış bireylerin aldıkları hizmetler yönünden bir kaygılarının olmaması, 36-45 ve 31-35 yaş arasındaki bireylerin çıkarları doğrultusunda hizmet ve politika takiplerinin daha yüksek olduğu kanaatine varılmıştır.

Düşünce ve Önerileri Paylaşma alt boyutunda 18-25 yaş ve 26-30 yaş arasındaki bireylerin 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdiği sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin artan sosyal medya kullanımı ile bireylerin düşüncelerini sosyal medya alanında daha fazla zaman geçirdikleri ortamda yaptıkları, 46 ve üstü bireylerin geçmiş tecrübelerine göre daha muhafazakâr bir görüşte olduklarından çok fazla yapmadıkları, 26-30 yaş aralığındaki bireylerin mevcut siyasal iktidarın politikalarını etkilemek üzere daha fazla düşüncelerini ve önerilerini ifade ettikleri kanaatine varılmıştır.

Seçimlere Duyarlılık alt boyutunda 26-30, 31-35, 36-45 ve 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin genç yaşta henüz seçimle yeni tanışılmış ve iş hayatına henüz atılmadan siyasal iktidardan bir beklentisinin olmaması olduğu düşünülmektedir.

Gösteri ve Yürüyüşler alt boyutunda 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden, 31-35 yaş arasındaki bireylerin 26-30 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdiği sonucuna varılmıştır. 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda gösteri ve yürüyüşler alt boyutunda siyasal katılım gerçekleştirmesinin sebebinin, artan ekonomik kriz sebebiyle emeklilerin maaşlarına yapılacak zamlar ile ilgili bu yaş gruplarının mevcut siyasal iktidardan beklentileri olduğu ve beklentilerini gerçekleştirmek üzere taleplerini hükümete bu yolla ilettikleri ve son zamanlarda yine ülke gündeminde bulunan EYT kapsamında bireylerin hak ve taleplerini bu yolla mevcut siyasal iktidara ve yöneticilere iletmek istemeleri nedeni ile olduğu değerlendirilmektedir. Bir başka açıdan değerlendirme yapıldığında gençlerin gösteri ve yürüyüşler konusunda orta ve ileri yaş grubunun gerisinde kalmış olmaları, bu kesimlerin günlük hayatlarını daha apolitik alanlarda sürdürme durumlarından kaynaklanmaktadır.

Toplam siyasal katılım boyutunda 26-30, 31-35 ve 36-45 yaş aralığındaki bireylerin 18-25 yaş aralığındaki bireylerden, 31-35 ve 36-45 yaş aralığındaki bireylerin 46 ve üstü yaş aralığındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna varılmıştır. Bu da daha önceki alt boyutlarda da ifade edildiği üzere 46 ve üstü yaş grubundaki

bireylerin hayat tecrübesi, siyasi olgunluk, mevcut konumunu koruma içgüdüğü ile muhafazakâr bir politika izleme, meslek ve hayat kaygısının olmaması, fiziksel ve psikolojisinin diğer yaş gruplarına göre daha az olması siyasal katılımını azaltan etmenler olmaktadır. 18-25 yaş aralığındaki bireylerin diğer yaş gruplarına göre daha düşük çıkmalarının sebebi ise henüz iş ve kariyer hayatına atılmamaları ve böyle bir kaygılarının bulunmaması ve güçlü bir ideolojiye sahip olmamaları siyasal katılımını azaltan etmenler olduğu kanaatine varılmıştır.

Çolak'a (2020) göre, Twitter'da siyasal katılım yaş değişkenine göre, 24-26 yaş aralığındaki bireylerin 18-20 ve 21-23 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla siyasal katılım düzeyinin olduğu, siyasal tartışmalara katılım alt boyutunun da yine 24-26 yaş aralığındaki bireylerin 18-20 ve 21-23 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Çolak'ın bu çalışması araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırma sonuçlarında medeni durum değişkenine göre siyasal katılım oranları incelendiğinde, Hizmet ve Politika Takibi ve Seçimlere Duyarlılık alt boyutlarında evli olan bireylerin bekâr olan bireylere göre siyasal katılımının daha yüksek olduğu, Düşünce ve Önerileri Paylaşma ve Gösteri ve Yürüyüşler alt boyutlarında bekâr olan bireylerin evli olan bireylere göre siyasal katılımının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Evli olan bireylerin bekâr olan bireylere göre aile kavramının da etkisi ile daha fazla sorumluluk hissetmesi ve aileyi koruma içgüdüğü ile hizmet ve politikaları takip ettiği, ayrıca evde bulunan bireylerin siyasal ideolojileri ile ilgili birbirlerini etkiledikleri ve seçimlerde oy kullanma katılımın yüksek olduğu ve kendi aile çıkarları doğrultusunda kendilerine yakın gördükleri siyasal parti ya da lidere oy verme düşüncesiyle hareket etmektedirler. Bekâr bireyler ise bireysel çıkarlarına göre hareket ettikleri, genel anlamda yaşlarının genç olması, sosyal medyayı aktif olarak kullanması ile düşünce ve önerilerini daha rahat dile getirmektedirler.

Teyyare ve Avcı'ya (2016) göre, yerel seçimlerde bekâr olan bireyler adayların hizmet ve politikalarını, seçim vaatlerini evlilere göre daha fazla takip etmektedirler. Araştırma ile bu sonuç farklılık göstermektedir. Farklılığın sebebinin araştırmanın daha genel anlamda siyasal katılımı ele aldığı, Teyyare ve Avcı'nın çalışmasının ise sadece yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarını ele almasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarında eğitim düzeyi değişkenine göre siyasal katılım oranları incelendiğinde, Siyasi Tartışma alt boyutunda Lisansüstü ve Lisans mezunlarının ilkökul ve ortaokul mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Lise, Önlisans ve Lisans mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesi arttıkça, bilgi ve birikim ve tecrübe de artmakta ve bu da bireylerin siyasi tartışmaya daha fazla girmesini sağlamaktadırlar.

Hizmet ve Politika alt boyutunda Lisansüstü, Lisans, Önlisans ve Lise mezunlarının ilkökul mezunlarına göre, Lisansüstü ve Lisans mezunlarının Ortaokul mezunlarına göre, Lise mezunlarının Lisans mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Lisans, Önlisans ve Lise mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim düzeyi yükseldikçe seçim kampanyalarını, adayların ve siyasal partilerin seçim vaatlerinin takibi daha fazla olmaktadır.

Düşünce ve Önerileri Paylaşma alt boyutunda Lisansüstü, Lisans, Önlisans, Lise ve Ortaokul mezunlarının ilkökul mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin çevresi de çeşitlenmekte ve bu çevrelerde fikirlerini paylaşmaktadırlar.

Gösteri ve Yürüyüşler alt boyutuna göre Lisansüstü, Lisans, Önlisans ve Lise mezunlarının ilkökul mezunlarına göre, Lisansüstü ve Lisans mezunlarının ortaokul mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Lisans ve Ortaokul mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe çevreye olan duyarlılık artmakta ve mevcut siyasal iktidardan talepler dile getirilmektedir.

Seçim Mitingleri alt boyutuna göre ilkökul mezunlarının Lisans ve Önlisans mezunlarına göre, Lise mezunlarının Önlisans mezunlarına göre ve Lisansüstü mezunlarının Lisans mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesi düştükçe mitinglere katılım oranının artmaktadır.

Toplam Siyasal Katılım boyutuna göre, Lisansüstü, Lisans ve Önlisans mezunlarının ilkökul mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Ortaokul mezunlarına göre, Lisans ve Önlisans mezunlarının Lise mezunlarına göre ve Lisansüstü mezunlarının Lisans mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin eğitim seviyesi yükseldikçe siyasal konulara daha duyarlı ve siyasal konular hakkında daha bilgili olduğu, seçim faaliyetlerini ve politikalarını takip ettiği ve mevcut siyasal iktidarın kararlarını etkilemeye çalışmaktadır.

Eğitim düzeyi yüksek olan bireyler; seçim kampanyalarını, gündemi, çevresinde gelişen olayları takip eder, siyasal konuda bilgi birikimi yüksektir, bu sebeple çevresi geniştir ve düşüncelerini paylaşır ve siyasal olaylar ve konular hakkında daha fazla konuşur. Seçimlere katılımı toplumsal ve bireysel çıkarları doğrultusunda daha fazladır (Almond ve Verba, 1963). Almond ve Verba'nın çalışması araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Gümüş'e (2006) göre, Eğitim seviyesi daha yüksek kişilerin siyasal yaşama katılma düzeylerinin yüksek olduğu, ilkökul mezunlarının büyük bir kısmının sadece oy kullanma işlemi ile siyasal katılım gerçekleştirdiğini, eğitim seviyesi yüksek bireylerin gündemi daha fazla takip ettiği sonucuna ulaştığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda Gümüş'ün çalışması araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Siyasal katılım insanlık tarihinin ilk çıktığı günden beri var olsa da demokrasinin gelişimi ile birlikte toplumların ve devletlerin vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. Teknolojinin de gelişimiyle zamanla farklı bir ivme kazanan siyasal katılımın nedenleri ve faktörleri siyasetçiler ve siyasi partiler için büyük önem arz etmektedir. Siyasi partiler ve adaylar seçimi kazanmak için siyasal katılımı nelerin etkilediğini bilmeden ve bunun sebeplerine inmeden çalışmalarına başlamamaktadır ve öyle de olmalıdır. Bu sebeptendir ki seçimler yaklaştıkça seçmen üzerinde anket sayılarını artırmakta ve bilim insanlarının çalışmalarına da önem vermektedirler.

Bu çalışmada aslında son bir yılda ikinci tura kalan Cumhurbaşkanlığı seçimini de dâhil edersek 3 seçim geçiren ülkemizde siyasal katılımın ne denli önemli olduğu aşikârdır. Bu çalışmada elde edilen verilere ve ulaşılan sonuçlara bakıldığında 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki siyasal katılım oranlarının çalışmayı desteklediği görülecektir.

İzmir Cumhuriyet Halk Partisinin (CHP) kalesi olarak bilinen, sosyal demokrat ve seküler bireylerin ağırlıkta yaşadığı, bireylerin eğitim seviyesinin yüksek olduğu bir ildir. Literatür incelendiğinde gelişmiş kentlerde yaşayan bireylerin siyasal katılım oranı kırsal kesime göre daha yüksektir. Burada yaşayan bireyler kendi bireysel çıkarlarının yanında çevresinden de etkilenerek toplumsal çıkarları gözeterek siyasal katılım gerçekleştirmektedirler. Bayburt ise Adalet ve Kalkınma Partisinin (AKP) kalesi olarak bilinen, milliyetçi ve muhafazakâr bireylerin

ağırlıkta yaşadığı bir ildir. Bayburt ili her ne kadar bir il olsa da İzmir ili ile karşılaştırıldığında nüfus ve gelişmişlik açısından daha geridedir. Bu çalışmada toplam siyasal katılımın İzmir ilinde yaşayan bireylerin Bayburt ilinde yaşayan bireylerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçim sonucu ile desteklenmektedir. Burada özellikle Bayburt ilindeki siyasal partiler ve siyasetçilerin bu katılımı artırarak kendi lehlerinde olup ta sandığa gitmeyen seçmenleri ikna etmeleri gerektiği önerilmektedir. Çünkü Bayburt ili nüfus olarak az olduğundan seçimde kullanılan her bir oyun İzmir ilinde kullanılan bir oya göre daha yüksek oranda etkileyeceği durumudur.

Yine 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçim sonucuna bakıldığında kadınların erkeklere göre daha yüksek katılım gösterdiği, bu araştırma sonucunda da toplam siyasal katılımda kadınların erkeklere göre daha yüksek oranda olduğu ve seçim sonucunun çalışmayı desteklediği görülmektedir. Ancak literatüre bakıldığında genel anlamda kadınların da siyasal ve kamusal alandaki temsil oranının azlığı da baz alınarak siyasal katılım kapsamında erkeklere göre daha düşük olduğu söylenmektedir. İzmir ve Bayburt örneği kapsamında ülkemizdeki siyasal partiler ve siyasetçilerin kadınların seçimlere bu denli yüksek katılımı ile birlikte artık kadın seçmelere daha çok ilgi göstermeleri gerekmektedir. Partilerin özellikle yerel örgütlenmelerinde kadınlara yönelik ciddi bir çalışma yapılması gerektiği ve bu çalışma ile seçim sonuçlarının iyi analiz edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Literatüre faydası olması amacı ile son yerel seçimlerde kaç kadın adayın kazandığı, temsil oranının milletvekili seçimlerindeki gibi düşük mü kaldığı, yerel yönetimler anlamında kadın adayların toplum tarafından nasıl karşılandığı ile ilgili bir çalışma yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde yaş değişkeninde genel anlamda 18-25 yaş arasındaki bireylerin toplam siyasal katılımın düşük olduğu ancak düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunda yüksek çıktığı görülmektedir. Sosyal medyanın gelişmesi ile birlikte sosyal medyayı diğer yaş gruplarına göre gençlerin daha çok kullandığı, bu sebeple aslında düşünce ve önerilerini sanal âlemde yaptıkları değerlendirilmektedir. Siyasal partilerin özellikle gençlik kolları örgütlenmelerini daha kuvvetli hale getirmeleri, siyasal alandan uzak kalan bu yaş grubuna çalışma yapılarak kararsız ve sandığa gitmeyen seçmeni ikna etmeleri gerekmekte olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde eğitim düzeyi değişkeninde toplam siyasal katılımda eğitim düzeyi yükseldikçe siyasal katılımın arttığı gözlemlenmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe siyasal partilerin ve adayların seçim vaatleri ve parti programları önem kazanmaktadır. Eğitim seviyesi düştükçe mitinglere katılım oranının arttığı, bu bireylerin daha çok lidere ya da desteklediği partiye daha çok önem verdiği değerlendirilmektedir.

7.Sonuç

Siyasal katılım, bireylerin siyasal alana yönelik gerçekleştirdiği eylemlerdir. Gerek siyasal aktörlerin belirlenme gerek bu kişilerin alacağı kararları etkileme siyasal katılımın amacını oluşturmaktadır. Siyasal katılım bir ülkenin gelişimine önemli katkı sunan bir unsurdur. Çünkü siyasi katılım toplumun; isteklerini ifade etme ve siyasi iktidara yönelik taleplerde bulunma kapasitesini yansıtır. Literatür incelendiğinde, toplumların siyasal katılımını etkileyen faktörlerin çeşitliliği gözlemlenirken, farklı siyasi görüşlere sahip toplumların siyasi katılım pratikleri hakkındaki çalışmaların yetersiz olduğu fark edilmiştir. Bu bağlamda, siyasal katılımın

çeşitli boyutları ve bu boyutların farklı toplumların siyasi yaşamını nasıl etkilediği, araştırmanın temel odak noktasını oluşturmuştur. Çalışmada siyasal katılım kavramsal düzeyde tanımlanmış, katılımın nedenleri, biçimleri ve düzeyleri ortaya konulmuştur.

Bu çalışma, farklı ideolojilere sahip toplumların siyasal katılım üzerindeki etkisini anlamak ve bu etkilerin toplumların siyasi yapılarına nasıl yansıdığını incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Araştırmada İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan bireylerin siyasal katılımlarının karşılaştırılması amacı ile olasılık temelli olmayan örnekleme türlerinden olan uygun örnekleme kullanılmıştır. Örneklem, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 807 bireyden oluşmaktadır. Dinç ve Keçe (2015) tarafından geliştirilen Demografik Katılım Ölçeği araştırmada kullanılmış, araştırma kapsamında sadece Siyasal Katılım boyutu kullanılmıştır. Siyasal Katılım boyutu “Siyasi Tartışmalar, Düşünce ve Önerileri Paylaşma, Seçimlere Duyarlılık, Gösteri ve Yürüyüşler, Seçim Mitingleri, Hizmet ve Politika Takibi, Propaganda, Boykot ve Eylemler” olacak şekilde yedi faktörden oluşmaktadır. Yapılan araştırma neticesinde çıkan sonuçlar incelendiğinde ölçme aracının yüksek ölçekte güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan bireylerin siyasal katılımdan aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde en yüksek puan ortalamasına seçimlere duyarlılık (4.59) boyutunun sahip olduğu ve en düşük puan ortalamasına propaganda, boykot ve eylemlerin (1.27) aldığı görülmektedir. Diğer boyutlar incelendiğinde hizmet ve politika takibi (3.62), siyasi tartışma (2.78), toplam siyasal katılım puanı (2.30), seçim mitingleri (1.61), gösteri ve yürüyüşler (1.52) ve düşünce ve önerileri paylaşma (1.48) olacak şekilde yüksek puan ortalamasından düşük puan ortalamasına göre sıralandıkları görülmektedir. Alt boyutların çarpıklık basıklık değerleri incelendiğinde ise siyasi tartışma ve hizmet politika takibine ilişkin verilerin normal dağıldığı ancak diğer alt boyutlar ile toplam siyasal katılım puanlarının normal dağılmadığı görülmektedir. Hizmet ve politika takibi boyutunun en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu ve siyasi tartışma boyutunun da orta seviyede bir puan aldığı görülmektedir. Bu, katılımcıların siyasi gündemi takip etme ve politikacıların hizmetlerini değerlendirme konusunda daha aktif olduklarını göstermektedir. Ancak, siyasi tartışma konusunda puanın orta seviyede olması, katılımcıların aktif olarak siyasi konularda tartışmaya katıldığına işaret ederken bu katılımın çok yaygın olmadığını göstermektedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlarda İzmir ilinde seçimlere duyarlılık boyutu dâhil olmak üzere tüm alt boyutlarda ve toplam siyasal katılım boyutunda Bayburt ilinde yaşayanlara göre daha yüksek çıktığı ortaya koyulmuştur. Bu bulgu 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki katılım oranı olarak İzmir ilinin katılım oranının Bayburt iline göre her iki tarihteki seçime göre de daha fazla olduğu sonucu ile örtüşmektedir. Araştırmada ulaşılan sonuçlarda da İzmir ilinde seçimlere duyarlılık boyutu dâhil olmak üzere tüm alt boyutlarda ve toplam siyasal katılım boyutunda Bayburt ilinde yaşayanlara göre daha yüksek çıktığı belirtilmiştir. Araştırma sonuçları ile 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki verilerin tutarlı olduğu görülmektedir.

Kaynakça

- Acemoğlu, D., & Robinson, J. A. (2023). *Dar koridor*, Doğan Yayınları.
- Almond, G. A, & Verba, S. (1963). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*, Princeton University Press.
- Altan, C. (2011). Eğitim-Siyasal eğilim ilişkisi: Mersin örneği. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 313-329.
- Atabey, G. & Hasta, D. (2018). Siyasal katılım siyasal yeterlilik ve toplumsal cinsiyet. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 6(13), 484-516.
- Barnes, S. H., & Kease, M. (1979). *Political action: Mass participation in five Western democracies*, Oxford University Press.
- Baykal, D. (1970). *Siyasal katılma: Bir davranış incelemesi*, Ankara: AÜSBF Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2019). Örneklem Yöntemleri [online]. <http://w3.balkesir.edu.tr/msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf>
- Coffe, H. & Bolzendahl, C. (2010). Same game, different rules? Gender differences in political participation. *Sex Roles*, 62(5-6), 318-333.
- Çam, E. (2011). Siyaset bilimine giriş (10. Baskı). Der Yayınları.
- Çukurçayır, M. A. (2000). *Siyasal katılma ve yerel demokrasi*, Ankara: Yargı Basımevi.
- Çolak, R. (2020). *Üniversite öğrencilerinin siyasal katılım sürecindeki twitter kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 627972).
- Creswell, J.W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nitel ve nicel araştırmaların planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*, Edam Yayınları.
- Dahl, R. (1963). *Modern political analysis*, Prentice-Hall.
- Dursunoğlu, İ. (2018). Siyasal Davranış, İmaj Yayınevi.
- Dursunoğlu, İ. & Akın, Y. (2021). *Türkiye'de siyasal katılma*, Ekin Yayınevi.
- Eser, B. H. & Sarışahin, P. (2016). Cinsiyet-siyasal katılım ilişkisi: SDÜ örnek olayı. *SDÜ Vizyoner Dergisi*, 7(15), 38-58.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). McGraw-Hill International Edition.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*, 17.0 update (10th ed.). Pearson.
- Graham, G. J. (1970). Rousseau's concept of consensus. *Political Science Quarterly*, 85(1), 80-98.
- Gümüş, B. (2006). *Eğitim Düzeyinin Seçmen Davranışındaki Rolü ve Antalya örnek olayı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 204846).
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde kadınların siyasal hayata katılım mücadelesi. *Yasama Dergisi*, 10, 5-59.
- Huntington, S. P., & Nelson, J. M. (1976). *No Easy choice political participation in developing countries*, Harvard University Press.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılma: siyasal eylemin kökenleri üzerine bir araştırma*, İÜSBF Yayınları
- Kapani, M. (2021). Politika bilimine giriş (60. Baskı). Tarcan Matbaası.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi (24. Baskı). Nobel Yayınevi.
- Karp, J. A., & Banducci, S. A. (2008). When politics is not just a man's game: Women's representation and political engagement. *Electoral Studies*, 27(1), 105-115.

- Keçe, M., & Dinç, E. (2015). Demokratik katılım ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 177-207.
- Kışlalı, A. T. (1987). *Siyasal bilim*, AÜBYYO Yayınları.
- Milbrath, L.W., & Goel, M.L. (1977). *Political participation*, Rand McNally.
- Nebati, N. (2020). Siyasi tartışmalar bağlamında Türkiye'de kamusal alanın evrimi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 828-852.
- Olgun, K. (2011). Türkiye'de Cumhuriyet'in ilanından 1950'ye genel seçim uygulamaları. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 27(79), 1-36.
- Onur, Y. (2023). Ülke uygulamalarında kadınlara yönelik siyasi partilerde pozitif ayrımcılık. *Antalya Bilim University Law Review*, 11(21), 79-105.
- Özkeynar, K., Altunışık, R., & Yolcu, T. (2017). Facebook ve Twitter kullanıcılarının siyasi katılım eğilimlerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 97-109.
- Öztekin, A. (2007). *Siyaset bilimine giriş*, Siyasal Kitabevi
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research*. John Wiley & Sons, Ltd.
- Tekeli, Ş. (1982). *Kadınlar ve siyasal toplum hayatı*, Birikim Yayınları.
- Teyyare, E., & Avcı, M. (2016). Yerel seçimlerde seçmen davranışları: 2014 yerel seçimleri ve Zonguldak ili örneği. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 51-76.
- Turan, İ. (1986). *Siyasal sistem ve siyasal davranış*, Der Yayınları
- Verba, S. & Nie, N. (1972), *Participation in America: political democracy and social equality*, Harper & Row
- Verba, S., Nie, N.H., & Kim, J. O. (1978). *Participation and political equality: A seven-nation comparison*, Cambridge University Press.
- Verba, S., Burns, N., & Schlozman, K. L. (1997). Knowing and caring about politics: Gender and political engagement. *The Journal of Politics*, 59(4), 1051-1072.
- Yücekök, A. N. (1987). *Siyasetin toplumsal tabanı*, AÜSBF Fakültesi Yayınları.
- Yüksek Seçim Kurulu (2023). 28 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimi İkinci Oylama Seçim İstatistikleri Bülteni, 28.01.2024 tarihinde www.ysk.gov.tr sitesi <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/28%20May%C4%B1s%202023%20Cumhurba%C5%9Fkan%C4%B1%20Se%C3%A7imi%20.%20Oylama%20B%C3%BClteni.pdf> adresinden alındı.

Extended Summary

A Comparison of Political Participation Levels: Izmir-Bayburt Example

There is no single and common definition of political participation. Political participation is generally defined as the actions taken by individuals to influence the decisions to be taken by governments. Huntington (1976) defines political participation as “the activities designed by individuals to influence the decisions to be taken by governments”. Çukurçayır (2000) defines political participation as “the efforts of citizens to influence the decisions taken in the current system, as well as the efforts to be cultivated in the development process at the socio-economic level and the sharing of the products resulting from the process”. Öztekin (2007), defines political participation as “the behaviors of citizens, from curiosity to mass actions, in the face of all political decisions and political events taken together with voting”. Çam (2011) defines political participation as the activities of citizens that directly or indirectly affect the decisions of political administrators in the political arena. Each citizen acts at different levels while performing political participation. There are many participation practices at different levels, from those who follow political developments to those who become candidates. Milbrath and Goel (1977) discussed the levels of political participation as indifferent, spectator actions, transitional actions and gladiatorial actions. For example, while engaging in political discussions expresses the level of spectator action, attending rallies is included in the transitional action and becoming a member of a party is included in the gladiatorial action. Verba and Nie (1972) made a different assessment as those who do not participate in politics, those who vote, those who participate for personal problems, those who participate in politics at the community level, campaigners, and those who take part and are active in political parties. Dahl (1963) explained the levels of political participation as the non-political layer, the political layer, the layer of those who seek power and the layer of those who are in power. Baykal (1970) addressed the levels of political participation under three headings: following political events, taking a stance on political events, and being involved in political events. Kapani (2021) mentioned low-level, medium-level, and high-level participation. Çam (2011) examined the levels of political participation under the headings of observer actions, intermediary actions, and actions aimed at political struggle. Dursunoğlu (2021), who drew attention to the fact that in domestic studies, unlike foreign authors, those who are completely outside of politics are not included in the levels of political participation, categorized the issue under four headings: apolitical, those who follow politics, those interested in politics, and those who do politics.

This study, which aims to compare the political participation of individuals living in Izmir and Bayburt provinces, was conducted using the screening model, one of the quantitative research methods. Quantitative research is an effort to explain the data mathematically by using statistical methods (Patton, 2005). In quantitative research, researchers who conduct the study identify a problem in the literature and put forward a theory. In this theory, they determine the variables and predict that there is a relationship between them. They test this relationship with different methods to determine the connection between them. They explain the accuracy of the hypotheses they have previously created according to the results (Creswell, 2017). The screening model of quantitative research is considered as a method in which the researcher aims to describe a historical or current situation. This method requires the existence of at least two variables (Karasar, 2012).

The mean scores from the political discussion sub-dimension of political participation are at a medium level. The mean scores from the sharing of ideas and suggestions sub-dimension of political participation are at a very low level. The mean scores from the election sensitivity sub-dimension of political participation are at a very high level. The mean scores from the demonstrations and marches sub-dimension of political participation are at a very low level. The mean scores from the election rallies sub-dimension of political participation are at a very low level. The mean scores from the service and policy monitoring sub-dimension of political participation are at a high level. The mean scores from the propaganda, boycott and actions sub-dimension of political participation are at a very low level. The mean scores from the total political participation are at a low level. Participants' political discussion, service and policy follow-up, sharing thoughts and suggestions, election sensitivity, demonstrations and marches, election rallies, propaganda, boycotts and actions, and political participation total scores differ significantly according to the city of residence variable. Hypothesis H₁ Participants' political participation differs according to the city of residence variable has been accepted. Participants' service and policy follow-up and political participation total scores differ significantly according to the gender variable. The hypothesis H₂ Participants' political participation differs according to their gender has been accepted. Participants' scores from the service and policy follow-up sub-dimension differ significantly according to the place of residence variable. The hypothesis H₃ Participants' political participation differs according to the place of residence variable has been accepted. Participants' political discussion, service and policy follow-up, sharing thoughts and suggestions, election sensitivity, demonstrations and marches, election rallies, propaganda, boycotts and actions, and political participation total scores differ significantly according to the age variable. H₄ The hypothesis that participants' political participation varies according to their age has been accepted. Participants' average scores from the sub-dimensions of service and policy follow-up, sharing thoughts and suggestions, and sensitivity to elections and demonstrations and marches differ significantly according to the marital status variable. H₅ The hypothesis that participants' political participation varies according to their marital status has been accepted. Participants' total scores for political discussion, service and policy follow-up, sharing thoughts and suggestions, demonstrations and marches, election rallies, and political participation differ significantly according to the education level variable. H₆ The hypothesis that participants' political participation levels vary according to the education level variable has been accepted.